

10.09.2018

Asia/35

§ 557

V 26.9.2018, Valtuutettu Thomas Wallgrenin aloite sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapausoppaasta

HEL 2018-002601 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian viikoksi pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian viikoksi pöydälle Tomi Sevanderin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Thomas Wallgrenin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Thomas Wallgren ja 14 muun valtuutettua esittävät aloitteessaan, että maakunta- ja sote-uudistuksen valinnanvapautta edistetään jakamalla jokaiseen kotiin palveluntuottajien toimintaedellytysten valvontaa valaiseva opas.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginhallitus viittaa sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoon ja toteaa, että mikäli hallituksen esitys laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (HE 16/2018 vp), ns. valinnanvapauslaki, hyväksytään eduskunnassa, sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta maakunnille. Sosiaali- ja terveyspalvelu-

jen palveluntuottajien valitseminen ja kuntalaisten ohjeistaminen valinnanvapauden käyttöön liittyvissä asioissa on maakunnan tehtävä.

Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt eduskuntakäsittelyn aikana muutoksia valinnanvapauden toteuttamiseen eikä lain lopullinen sisältö ole vielä tiedossa. Hallituksen alkuperäisen esityksen mukaan maakunta huolehtisi valinnanvapaudesta seuraavasti:

Asiakkaiden neuvonta

Maakunnan on huolehdittava siitä, että asiakkaat saavat valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluja ja ohjausta sekä tukea ja neuvontaa valinnanvapauden käyttämisessä. Maakunnan on muun muassa ylläpidettävä asiakkaita varten luetteloa suoran valinnan palveluntuottajista ja asiakassetelipalveluntuottajista. Myös suoran valinnan palvelujen tuottajan tulee antaa asiakkaalle ohjausta, neuvontaa ja tukea. Keskeisenä työvälineenä palvelujen yhteensovittamisessa on palvelutarpeeseen perustuva asiakassuunnitelma. Erityistä huomiota on kiinnitettävä asiakkaisiin, jotka tarvitsevat laaja-alaisesti yhteen sovitettavia palveluja tai ovat erityisen tuen tarpeessa.

Palveluntuottajien valvonta

Kaikkia palveluntuottajia valvotaan seuraavasti:

- Palvelun tuottaja ei saa olla konkurssissa tai liiketoimintakiellossa eikä tuottajalla saa olla ulosotossa verovelkoja tai muita julkisia velkoja.
- Palvelun tuottajan toimitilojen ja välineiden on oltava riittävät ja asianmukaiset sekä toimintaan sopivat ja turvalliset.
- Henkilöstöä täytyy olla riittävästi asiakkaiden ja potilaiden palvelujen tarpeeseen ja lukumäärään nähden. Henkilöstöllä täytyy olla asianmukainen koulutus.
- Sosiaali- ja terveystieteiden palvelun on oltava laadukasta, asiakaskeskeistä, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Toiminnalle on nimettävä vastuhenkilö.
- Palvelun tuottajan on valvottava oman toimintansa laatua ja asianmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. Tätä varten laaditaan julkisesti nähtävillä oleva omavalvontasuunnitelma.

Palveluntuottajien tulee olla rekisteröityjä ja liittyneitä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa tarkoitettuihin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin. Muihin kuin maakunnan liikelaitoksen osana toimiviin julkisiin sosiaali- ja terveys-

keskuksiin ja suunhoidon yksiköihin sekä henkilökohtaisen budjetin perusteella palveluja tuottaviin sovelletaan lisäksi hyväksymismenettelyä.

Palveluntuottajien on annettava verotuksestaan tieto, muun muassa koko verotusryhmän ylimmän emoyrityksen nimi ja verotuspaikka. Palveluntuottajan tiedot julkaistaan. Tavoitteena on yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden ja avoimuuden laaja turvaaminen valinnanvapausmallissa, jossa yksityiset yritykset toimivat julkisten palvelujen tuottajina. Julkistettavat tiedot ovat asiakkaiden hyödynnettävissä ja tiedot voidaan antaa asiakkaille palveluntuottajavalintojen tekemistä varten.

Palveluntuottajien valvonta ja maakunnan asettamat ehdot

Maakunta valvoo alueellaan toimivia valinnanvapauden piirissä olevia palveluntuottajia. Lakisääteisten vaatimusten lisäksi maakunta voi asettaa hallintopäätöksellä palveluntuottajille ehtoja, joilla edistetään palvelujen yhdenvertaista saatavuutta eri väestöryhmien välillä ja alueellisesti. Maakunnan tulee kohdella kaikkia hyväksytyjä palveluntuottajia tasapuolisesti. Maakunnan asettamat ehdot voivat koskea esimerkiksi palvelujen laatua, voimavaroja ja saatavuutta, palveluketjuja ja palvelujen yhteensovittamista sekä normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumista. Maakunta hyväksyy yksityiset suoran valinnan palveluntuottajat ja sen palveluyksiköt sekä asiakassetelipalveluntuottajat ilmoittautumismenettelyn kautta ja tekee sopimukset palveluntuottajien kanssa suoran valinnan palvelujen tuottamisesta.

Tuottajien ohjaukseen ja valvontaan liittyviä ehtoja valmistellaan Uusi-maa2019-hankkeessa. Maakunta määrittelee mm. miten ja millä tavoin asiakasohjaus, palveluntuottajien valvonta ja asiakkaiden neuvonta palveluntuottajien valinnassa käytännön tasolla järjestetään.

Valinnanvapauspilotit

Helsingin kaupunki on ilmoittautunut mukaan sosiaali- ja terveysministeriön valinnanvapauspilotteihin ja saanut hankkeeseen 50 miljoonaa euroa. Mikäli eduskunta hyväksyy valinnanvapauslain, Uudellamaalla päästään ennakolta kokeilemaan uuden valinnanvapauslain mukaista toimintaa sekä rakentamaan uudenlaisia toimintatapoja. Pilottien avulla saadaan kokemuksia ja varmistetaan ohjauksen toimivimmat soveltamistavat tulevaa maakuntaa ajatellen. Piloteissa luodaan ja kokeillaan käytännön tasolla erilaisia palveluntuottajien valvonnan ja ohjauksen malleja sekä asiakasohjauksen ja asiakkaiden neuvonnan ratkaisuja. Uudenmaan valinnanvapauspilottien lähtökohtana on parhaan asiakaspolun luominen.

Esittelijä

kansliapäällikkö

Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Liitteet

1 Wallgren Thomas Aloite Kvsto 28022018 6

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 05.06.2018 § 154

HEL 2018-002601 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon valtuutettu Thomas Wallgrenin ym. valtuustoa-loitteeseen valinnanvapausopasta koskevasta valtuustoaloitteesta:

Hallituksen esitys laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa on menossa eduskunnan hyväksyttäväksi. Mikäli 8.3.2018 annettu lakiehdotus hyväksytään, sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta maakunnille. Sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluntuottajien valitseminen ja kuntalaisten ohjeistaminen valinnanvapauden käyttöön liittyvissä asioissa on tämän jälkeen maakunnan tehtävä, eikä Helsingin kaupungilla ole enää roolia tässä tehtävässä. Lautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että Helsingin kaupunki panostaa omien sosiaali- ja terveyspalveluidensa laatuun, eettiseen maineeseen ja viestintään, jotta ne pystyvät pärjäämään kilpailussa.

Asiakkaiden neuvonta

Valinnanvapauslakia koskevan ehdotuksen mukaan maakunnan on huolehdittava siitä, että asiakkaat saavat valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluja ja ohjausta sekä tukea ja neuvontaa valinnanvapauden käyttämiseksi. Maakunnan on muun muassa ylläpidettävä asiakkaita varten luetteloja suoran valinnan palveluntuottajista ja asiakassetelipalveluntuottajista. Myös suoran valinnan palvelujen tuottajan tulisi antaa asiakkaalle ohjausta, neuvontaa ja tukea. Keskeisenä työvälineenä palvelujen yhteensovittamisessa asiakastasolla olisi palvelutarpeeseen perustuva asiakassuunnitelma. Erityistä huomiota on kiinnitettävä

asiakkaisiin, jotka tarvitsevat laaja-alaisesti yhteen sovitettavia palveluja tai ovat erityisen tuen tarpeessa.

Palveluntuottajien valvonta lainsäädännön näkökulmasta

Valvonnasta säädetään valinnanvapauslaissa. Lainsäädäntöön perustuvat kriteerit kaikille tuottajille ovat:

- Palvelun tuottaja ei saa olla konkurssissa tai liiketoimintakiellossa eikä tuottajalla saa olla ulosotossa verovelkoja tai muita julkisia velkoja.
- Palvelun tuottajan toimitilojen ja välineiden on oltava riittävät ja asianmukaiset sekä toimintaan sopivat ja turvalliset.
- Henkilöstöä täytyy olla riittävästi asiakkaiden ja potilaiden palvelujen tarpeeseen ja lukumäärään nähden. Henkilöstöllä täytyy olla asianmukainen koulutus.
- Sosiaali- ja terveystalouden on oltava laadukasta, asiakaskeskeistä, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua. Toiminnalle on nimettävä vastuhenkilö.
- Palvelun tuottajan on valvottava oman toimintansa laatua ja asianmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. Tätä varten laaditaan julkisesti nähtävillä oleva omavalvontasuunnitelma.

Palveluntuottajien tulisi olla palvelujen tuottamisesta annetun lain mukaisessa rekisterissä ja olla liittyneinä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa tarkoitettuihin valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin. Muihin kuin maakunnan liikelaitoksen osana toimiviin julkisiin sosiaali- ja terveyskeskuksiin ja suunhoidon yksiköihin sekä henkilökohtaisen budjetin perusteella palveluja tuottaviin tuottajiin sovellettaisiin lisäksi hyväksymismenettelyä.

Hallituksen 8.3.2018 annetun lain esitysluonnoksen § 59 mukaan palveluntuottajien on annettava verotuksestaan tieto muun muassa koko verotusryhmän ylimmän emoyrityksen nimi ja verotuspaikka. Verotukseen liittyvien velvoitteiden hoitamisen tukemiseksi sekä julkisten varojen turvaamiseksi palveluntuottajan tiedot säädettäisiin julkaistavaksi. Säännöksellä tavoitellaan näin yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä ja avoimuuden laajaa turvaamista valinnanvapausmallissa, jossa yksityiset yritykset toimivat julkisten palvelujen tuottajina. Laissa määritellyt julkistettavat tiedot ovat näin ollen asiakkaiden hyödynnettävissä ja lainsäädännön näkökulmasta nämä tiedot voidaan antaa asiakkaille heidän tehdessä valintoja palveluntuottajista.

Palveluntuottajien valvonta ja maakunnan asettamat ehdot

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki PL 1
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Maakunta valvoo alueellaan toimivia valinnanvapauden piirissä olevia palveluntuottajia. Laissa säädettyjen vaatimusten lisäksi maakunta voi asettaa hallintopäätöksellä palveluntuottajille ehtoja, joilla edistetään palvelujen yhdenvertaista saatavuutta eri väestöryhmien välillä ja alueellisesti. Maakunnan tulee kuitenkin kohdella kaikkia hyväksytyjä palveluntuottajia tasapuolisesti. Maakunnan asettamat ehdot voivat koskea esimerkiksi palvelujen laatua, voimavaroja ja saatavuutta, palveluketjuja ja palvelujen yhteensovittamista sekä normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumista. Maakunta hyväksyy yksityiset suoran valinnan palveluntuottajat ja sen palveluyksiköt ja asiakasseteli-palveluntuottajat ilmoittautumismenettelyn kautta ja tekee sopimukset palveluntuottajien kanssa suoran valinnan palvelujen tuottamisesta.

Tuottajien ohjaukseen ja valvontaan liittyviä ehtoja valmistellaan parhaillaan Uusimaa2019-hankkeessa. Maakunta määrittelee toimintansa osalta viime kädessä sen, miten ja millä tavoin asiakasohjaus, palveluntuottajien valvonta ja asiakkaiden neuvonta palveluntuottajien valinnassa käytännön tasolla järjestetään.

Valinnanvapauspilotit kokeilun alustana

Helsingin kaupunki on ilmoittautunut mukaan sosiaali- ja terveysministeriön valinnanvapauspilotin hankehakuun yhdessä muiden Uudenmaan kuntien kanssa ja saanut pilotteihin 50 milj. euroa. Mikäli eduskunta hyväksyy valinnanvapauslain, Uudellamaalla päästään ennakoitua kokeilemaan uuden valinnanvapauslain mukaista toimintaa sekä rakentamaan uudenlaisia toimintatapoja. Pilottien kautta saadaan kokemuksia ja varmistetaan ohjauksen toimivimmat soveltamistavat tulevaa maakuntaa ajatellen. Piloteissa luodaan ja kokeillaan käytännön tasolla erilaisia palveluntuottajien valvonnan ja ohjauksen malleja sekä asiakasohjauksen ja asiakkaiden neuvonnan ratkaisuja. Uudenmaan valinnanvapauspilottien lähtökohtana on parhaan asiakaspolun luominen, joka tarkoittaa muun muassa sitä, että asiakkaat saavat tarvittavan avun ja tuen tuottajista valintojensa pohjaksi. Piloteista saatavaa tietoa tullaan hyödyntämään tulevan maakunnan toimintojen rakentamisessa.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Asiakkaan kannalta on tärkeää, että hän voi itse vaikuttaa omien palvelujensa suunnitteluun ja valintaan sekä saada tarvittavan avun ja tuen tuottajista valintojensa pohjaksi."

Käsittely

05.06.2018 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

10.09.2018

Vastaehdotus 1:

Jäsen Sandra Hagman: Lisätään lausunnon ensimmäisen kappaleen loppuun seuraava virke: "Lautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että Helsingin kaupunki panostaa omien sosiaali- ja terveystalouksensa laatuun, eettiseen maineeseen ja viestintään, jotta ne pystyvät pärjäämään kilpailussa."

Kannattaja: jäsen Esa Olavi Lehtopuro

Sosiaali- ja terveystalouden lausunto syntyi seuraavan äänestyksen tuloksena:

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Vastaehdotus 1 (jäsen Sandra Hagman): Lisätään lausunnon ensimmäisen kappaleen loppuun seuraava virke: "Lautakunta pitää kuitenkin tärkeänä, että Helsingin kaupunki panostaa omien sosiaali- ja terveystalouksensa laatuun, eettiseen maineeseen ja viestintään, jotta ne pystyvät pärjäämään kilpailussa."

Jaa-äännet: 4

Ahto Apajalahti, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Daniel Sazonov

Ei-äännet: 9

Katju Aro, Tapio Bergholm, Cecilia Ehrnrooth, Sandra Hagman, Esa Olavi Lehtopuro, Sakari Männikkö, Hannu Tuominen, Tuomas Tuure, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta hyväksyi jäsen Sandra Hagmanin vastaehdotuksen äänin 9 - 4.

Esittelijä

vs. sosiaali- ja terveystalouden toimialajohtaja
Leena Turpeinen

Lisätiedot

Matleena Mikkonen, ostopalvelupäällikkö, puhelin: 040 667 1939
matleena.mikkonen(a)hel.fi